

Nekaj spominov s pariške razstave.

(Spisal F. O.)

Opisati pariško razstavo v kratkem obsegu je nemogoče. Saj že v Parizu samem obiskovavec toliko vidi, da mu duh malone obnemore. Veličastne stavbe, krasne cerkve, mogočni Louvre, Versailles, velikanski spominiki po mestu, različni grobovi, kakor preprosti grob sv. Genovefe, veličastni Napoleonov, skoro pozabljeni Richelieuov ali poljskega kralja Kazimira grob, lepi muzeji in sto in sto drugih znamenitostij — kar mami oko. Sedaj pa še razstava — svetovna razstava, v kateri gledaš vse, kar je človekov um iznašel, kar je njegova spretna roka novega zvršila v umirajočem devetnajstem stoletju, razstava, kjer gledaš istinito skoro ves svet zastopan! Ne popisa, le nekaj črtic!

Velikanska razstava se prostira ob levem in desnem bregu Seine. Poslopij je nešteto. Vsaka stroka ima skoro zase ločeno poslopje. Pogledaš pač, kar te najbolj zanima. Čuden čisto nov svet imaš pred očmi, ako stopiš v naselbinsko razstavo. Rodovi, nekateri do zadnjega časa še divji, sedaj pod francoskim ali drugih omikanih držav pokroviteljstvom stoječi, so razstavili prav lepa ročna dela. Zlasti mi je ugajal Madagaskar. V ličnem okroglem poslopju vidiš trud in uspehe misijonov, okorne pismene poskuse malega misijonskega učenčka, pa tudi še precej dobre slike z iglo. Tudi obrt mora biti že precej razvit na tem otoku, kakor je razvidno iz najrazličnejših izdelkov iz lesa, slame ali tkanine. Ako plačaš še posebej jeden frank, gledaš kakor v panorami najlepše kraje na Madagaskarju, velikanska podoba na vrhu poslopja pa ti predločuje ves otok in njega zgodovino, kako so si ga Francozi osvojili. Vse, kakor v naravi. Pred staro razstavno palačo Trocadéro je cela babilonska zmes. Večinoma zemeljske pridelke vidiš iz Kitajske, Egipta, Tunisa in Japana, Indije, Konga, Algirije, Sibirije in

Senegala. Da, celo neznatni Martinique, Gadeloupe, Guyana ali Réunion niso pozabljeni.

Ako bi te ne motila le prelepa poslopja, zdelo bi se ti, da prav bivaš v teh tujih krajih. Za dolgo vrsto drugih obiskovavcev stopiš tudi sam v budiško temno pagodo, zunaj pa se radovedno oziraš po čudni in šumni procesiji Sijamcev, ki vsak popoldan ob določeni uri s silnim krikom in za ušesa neprijetno godbo pohajajo med kitajskim in sijamskim poslopjem ter ne vem ali molitve opravljajo ali le ljudi k sebi vabijo. V zabavo je bil ta spreved celo lepemu kitajskemu vojaku, ki je pozabil straže svojega paviljona, dokler niso izginili kričeči Sijamci. Za majhno vstopnino si ogledaš lahko tudi, kako umazane in tesne so turške ulice, ter si tu za spomin kaj kupiš. Ako se ti ne smili frank, obiščeš tudi turški harem, saj te dovolj glasno vabi pred haremom stoječi — sicer precej kakemu židu podobni — Arabec. Tudi ti namigujejo tri „turške“ gracije, katere pa nimajo po turško zavitega obraza; saj bi se še marsikje drugodi prav dobro prilegal košček blaga. Žejo ti gasé, lakoto preganjajo v tem oddelku razstave razne pivnice, kjer seveda precej drago Kitajci, Japonci, zamorci in drugi inorodci ponujajo v svojih paviljonih okrepčevalne pridelke svoje domovine, vino, kavo, čaj, sadje in podobne reči. Gibljejo se ti tujci prav salonsko — tudi pridobitev XIX. stoletja.

Omikane evropske in združene ameriške države so razstavile v skupnih paviljonih, kjer ima vsaka država svoj poseben oddelek. Lepe umetnosti so shranjene v dveh krasnih poslopih ob Champs-Élysées, kateri menda ostaneta tudi še po razstavi. Dragocene stvari so v manjšem muzeju. Tu imaš razstavljene znamenite stare rokopise, denarje, podobe, kipe, cerkvena in svetna oblačila: sploh starinstvo. Rokopisov je

precej in segajo v dobo od IX. do XVI. stoletja. Nekatero platnico so silno lepe. Zanimiva je zbirka tobakir. Kdor bi hotel ta oddelek proučiti, potreboval bi mnogo časa. Na drugi strani Nikolaja II. ceste je večje umetnostno poslopje, v katerem so razstavljena dela modernih umetnikov, kiparjev in slikarjev. V obeh oddelkih prevladuje nagota. Videti je, kakor bi umetniki kar tekmovali med seboj, kdo bi z dletom ali čopičem bolj učil anatomijo. Ženske in moške vidiš v najrazličnejših pozicijah, kjer so se umetniki najbolj trudili, da bi te ali one žile ali žilice ne pozabili.

V slikarstvu vlada sedaj secesija. Silno zanimivo je opazovati, kako so jo razni umetniki izkušali prikrojiti posebnostim in navadam svojega naroda. Največ gledavcev je vedno v ruskem oddelku. Tu so silno lepe in dostojne slike; od nekaterih se človek kar ne more ločiti.

Čudno so umetniški proizvodi porazdeljeni. V vsakem kotu dobi vsakdo kaj. Opazuješ in občuduješ krasen marmornat kip sv. Frančiška Asiškega, ki upira zamaknjen svoj pogled v razpelo, ki je ima v roki —, zraven ali ne daleč proč pa vidiš kip nage ženske v roki z ogledalom, v katerem občuduje lepoto svoje postave. Jednako je s slikami. Pred seboj imaš veliko krasno sliko, ki ti predstavlja Jezusa na gori; ne daleč proč tudi veliko sliko, predstavljajočo ti Jezusa med mrtvimi. Vmes med tema podobama pa je jednako velika slika: Kopajoče ženske. Sploh je ta predmet silno priljubljen modernim slikarjem. Skoro v vsaki sobi najdeš kaj podobnega. Večinoma je vsakdo bolj zadovoljen in se bolj zanima za manjši muzej s starožitnostmi.

Obrtniki najrajši postajajo v obrtni razstavi na ravnini pred invalidskim gradom. Dosti lepih in novih rečij vidiš. Zlasti lepa je cerkvena razstava. Nov popoln oltar stoji v razstavi in tudi prav lična prižnica. Najkrasnejši pa so v tem oddelku kipi iz terracotte. „Pietà“ je v raznih podobah, priljubljeno je tudi upodabljanje smrti sv. Jožefa. Zlasti velika je skupina „Jezus pred Pilatom“.

Pilat sedi, poleg njega stoji deček, da mu vlije vode; Pilat je še neodločen, le v stran obrača svoje oči. Jezus nasprotno, pred njim stoječ, gleda poglavarju mirno v obraz. Na desni strani Pilata stojé liktorji. Jeden nekako čudé se gleda Pilata, češ, kako da se Rimljan more tako obotavljati; drugi občuduje Jezusa, da more tako miren ostati v tem odločilnem trenutku. Ob levi strani Pilata dvigujejo Judje pesti proti Jezusu, vojak jim s sulico zastavlja pot. Vse je, kakor bi se godilo pred našimi očmi.

V obrtnem oddelku rad postojiš, ker marsikaj vidiš, kako se v razstavi izdeluje. Ako hočeš kaj za spomin kupiti, je precej drago. Pravili so, da je neki gospod kupil tri tičke, katere je bilo kakor ura naviti, in potem so peli, kakor bi bili živi, celo uro. Naj bo, mislil si je omenjeni gospod, moja žena doma rada posluša tiče petje — s temi pevci ne bo imela mnogo dela, kupim ji za spomin. Dal je zanje dvestopetdeset frankov. Predno jih dobi domov na Koroško, stal bo že vsak sto frankov.

Kdor ima veselje z n a r a v o z n a n s t v o m, mehaniko, elektriko, kemijo, rudarstvom, obišče glavno poslopje na Martovem polju. Pri tem si lahko ogleda, kako izdelujejo čokolado; morda bo iz silne množice tako srečen, da dobi tudi izdelek v spomin. Tudi učna in znanstvena razstava sta v tem posloppju.

Pa čemu še drugo naštevati: zanimiva je vsaka stroka, na vseh straneh vidiš kaj posebnega. Avstrijec pač povsodi rad poišče avstrijski oddelek. V primeri z drugimi državami bi človek več pričakoval od naše Avstrije. Sicer najdeš nas skoro povsodi zastopane, razven menda pri vzgoji in pouku ter higijeni: vendar smo tu pa tam še prav revni. Največ in prav lepe stvari so razstavljene v obrtnem oddelku. Prestolno mesto Dunaj razkazuje mnogo stvari v avstrijskem paviljonu. Bronasti kipi Mozarta, Haydna, Beethovena, Schuberta, Brahmsa, Brucknerja, Straussa in Wolfa pričajo, kako je Dunaj v XIX. stoletju gojil godbo, ob stenah salonov pa vidiš razne prizore dunajskega življenja,

Dunaj sam, trg pred mestno hišo ob godbi zvečer, Štefanski trg ob birmi in druge

Kitajska cesarica-vdova Tsu-Hssi.

manjše podobe. V dalmatinskem oddelku tujci radi postajajo. Tudi Čehi so na razstavi dosti častno zastopani v obrtnem oddelku, zlasti

lepe predmete je razstavil v gozdarski skupini Schwarzenberg. Vendar pa nas Ogrska tu in tam skoro nadkriljuje. Razstavila je svoje stvari kakor samostojna država; v več paviljonih ima tudi kip kraljev ves v zastavah.

Najlepši pogled imaš na razstavo z novega Aleksandrovega mosta, čez kateri ne sme še noben voz, dokler ga ne otvori ruski car. Zvečer ob nedeljah in petkih je od pol desete do najdne ure razstava kar čarobna. Tisoč in tisoč lučic gori v vseh barvah, vsak paviljon je ves v ognju, velikansko kolo kar gori, po Seini pa plavajo razsvetljene ladije in čolnici. Tu odmeva godba, tam se zopet razlega lepo petje, na tej ali oni ladiji pa gledaš bengalično razsvetljene alegorične podobe. Po zraku šviga nešteto raket, po čolnih gori umetni ogenj, grom odmeva, kakor bi bila pomorska bitka. Od časa do časa pa se ti zabliška pred očmi, — z vrha Eiffelovega stolpa prihaja luč, velikansko ogledalo jo pošilja najdaljnjejšim krajem ter jih jednako solncu za hip razsvetljuje. Zdi se ti, da si zašel v svet, o katerem si nekdaj čul le v bajkah.

Da, veličastnega vidiš mnogo na razstavi — a priliko imaš opazovati tudi, koliko pripomočkov je iznašlo XIX. stoletje, da ustreza pohotnosti ter jo zadovoljuje.

Časopis.

5. vel. srpana. Mednarodne čete so premagale Kitajce pri Peitsangu in so zasedle 6. vel. srpana Yangtsun.

8. vel. srpana. Pruski general grof Waldersee, ki smo ga omenili na str. 512, je bil šele imenovan za vrhovnega poveljnika v Kini, kamor dospe šele proti koncu meseca kimavca.

9. vel. srpana je imela učiteljska „Zveza“ v Mariboru skupščino, kjer je predsedstvo ostro in sovražno nastopalo proti edinosti z duhovščino.

9. vel. srpana. Grof Lamsdorff je imenovan voditeljem ruskega zunanjega ministerstva.

9. vel. srpana so pokopali laškega kralja Umberto v rimskem Pantheonu.

12. vel. srp. Evropske čete so zasedle Tung-Hao.

13. vel. srpana sta trčila pri gradu Giubileo blizu Rima dva vlaka z odličnimi potniki skoro gotovo po načrtu anarhistov. Mnogo je mrtvih in ranjenih, med njimi pisatelj P. Vannutelli, prijatelj Rusov, ki je umrl 16. vel. srp.

15. vel. srpana so mednarodne čete prodrle v Peking, med njimi prvi Japonci.

15. vel. srp. so praznovali na Ogrskem 900letnico, odkar obstoji tam krščanska vera.